

על קצוות האצבעות

הניה רוטנברג מראיינת רקדן מסין העממית

המחול הבימתי של סין הוא
אומנות עתיקת-יומין ועתירת
מסורת. היא קשורה
ל"אופרה של פקין", עיר
הבירה, הנקראית
כיום בייג'ינג

המחול הבימתי של סין הוא אומנות עתיקת-יומין ועתירת מסורת. היא קשורה ל"אופרה של פקין", עיר הבירה, הנקראת כיום בייג'ינג. משהופיעו לראשונה להקות של האופרה הסינית המסורתית במערב בראשית שנות ה-50, המסכות, הזימרה המיוחדת במינה ובעיקר סגנון התנועה האקרובטי שלהן עוררו התפעלות באמריקה ואירופה.

מראשית שנות ה-50 קיימים בסין גם בתי-ספר לבאלט קלאסי. זאת הודות לקירבה האידיאולוגית בין סין העממית לברית-המועצות בזמן ההוא. מורים ידועי שם ממוסקווא ולנינגראד נשלחו אז לסין, ללמד את שיטות הבאלט הסובייטי.

כאשר נותקו הקשרים ההדוקים בין רוסיה לסין, נמשכו לימודי הבאלט בסין, עד "מהפכת התרבות" של מאו טסה-דונג, מהומות ששמו קץ לכל השפעה מערבית. אבל כעבור שנים אחדות וסילוק אלה, שעמדו בראש אותה "מהפכה" אכזרית והרסנית, שבו בתי-הספר לבאלט לפעול.

מאז הכירה סין בישראל, הקשרים עם סין הולכים ומתהדקים. לא מכבר ביקרה "להקת המחול הקיבוצית" בבייג'ינג.

בקיץ השנה התקיימו בבייג'ינג "משחקי הספורט הלאומיים", התכנסות שאמורה היתה לתמוך בהצעתה של סין, לארח את המשחקים האולימפיים של שנת 2000. הצעה שלא נתקבלה על ידי הוועד האולימפי. במסגרת ההכנות לאירוע ענקי זה, היו אנשי המחול

בסין עסוקים בחזרות. ומנהל האקדמיה הממלכתית למחול, לו יי-שנג, מסר, שבמופע הפתיחה נוטלים חלק כ-1,000 רקדנים. "כמובן, אין בין הסטודנטים שלנו מספר כה גדול של רקדנים. לכן ערכנו מבחנים בכל רחבי סין לקראת המופעים הללו."

באקדמיה למחול לומדים כיום 700 תלמידים, שנבחרים מדי שנה לפי קנה-מידה "מדעי" קפדני. "בכל שנה פונים אלינו כ-6,000 מועמדים. עד לשנים האחרונות גיל התלמידים המתחילים היה 21 שנה, כיום מתקבלים ילדים בני 9-10 בלבד." רק כמאה מתקבלים מדי שנה.

גם כאשר נותקו הקשרים
ההדוקים בין רוסיה לסין,
נמשכו לימודי הבאלט בסין, עד
"מהפכת התרבות" של מאו
טסה-דונג, מהומות ששמו קץ
לכל השפעה מערבית אבל כעבור
שנים אחדות וסילוק אלה,
שעמדו בראש אותה "מהפכה"
אכזרית והרסנית, שבו בתי-
הספר לבאלט לפעול

נקבעו כללים, לפיהם מתקבלים הילדים. "על הפנים של המועמדים להיות מאורכים, פחות או יותר. חלקו התחתון של הגוף אמור להיות ארוך יותר מחלקו העליון. האורך הכולל של הזרועות חייב להיות בפרופורציה מסוימת לגובה התלמידה או התלמיד." שלוש האצבעות הראשונות של הרגל חייבות להיות באורך אחיד" - מוסיף לו יי-שינג - "וזאת על מנת למנוע דימום או עיקום, שעה שהרקדניות נועלות נעלי-בהונות." וזו הסיבה, שהסטודנטים נראים אחידים כל כך, דומים זה לזו במבנה הגוף שלהם.

"בת הים הקטנה" - הבאלט הלאומי של סין
"MERMAID" - THE CENTRAL BALLET OF CHINA

"סילביה" - הבאלט הלאומי של סין
"SYLVIA" - THE CENTRAL BALLET OF CHINA

במשך חמש השנים האחרונות של מהפכת התרבות, כל הכוריאוגרפיות נעשו על מנת להאדיר את שמו של היו"ר מאו ולמטרות תעמולה

כיום נמצאת במחוז קנטון. הם מחקים את סגנון הלהקות הזרות. ואין להם סגנון משלהם.

- מה קרה למחול בסין בזמן מהפכת התרבות ב-1966?
- במשך חמש השנים האחרונות של מהפכת התרבות, כל הכוריאוגרפיות נעשו על מנת להאדיר את שמו של היו"ר מאו ולמטרות תעמולה. הסגנון הוכתב על ידי אשת מאו טסה טונג. לא רק שלא לימדו באלט קלאסי, אפילו מחול סיני לא לימדו. היחידי שהותר ללימוד היה מחול פולקלורי. כמוכן, שלא לימדו מחול מארצות זרות. כולם למדו את אותם המחולות הבודדים. באותו הזמן אפשר היה לראות בסין רק סוג אחד של ריקוד, "מחול עלילתי". היו מספר באלטים סיניים כשהרקדניות בנעלי אצבעות, אבל... עם רובים בידיהן.
- נשאים אופייניים היו "פלוגת הנשים האדומה" או "הנערה בעלת השיער הלבן". היה סגנון אחד מוכתב ולא היה מקום ליצירתיות ולפירוש אינדיבידואלי.

לא כל אחד יכול לנסוע לחו"ל על מנת ללמוד.

- האם תוכל להשתמש בסין בכל מה שלמדת פה באקדמיה?

• אני נמצא בהונג קונג רק שנה ומחצה ולמדתי הרבה מאוד. רכשתי את היסודות של מחול מודרני, ואני מכיר סגנונות שונים. לקחתי שעורים אצל רוז ניומן, כוריאוגרפית ומורה מניו יורק. הסגנון שלה אישי ולמעשה מהווה ערוב של סגנונות עכשוויים. למדתי גם אצל טאקאקו שהיתה רקדנית

אל שן יונג-פו (CHEN YONG-FU), רקדן מסין העממית, התוודעתי באקדמיה למחול בהונג קונג לאחר סיום לימודי שם. הגיעה אלי שמועה שנמצא באקדמיה סטודנט מסין, הלומד מחול מודרני בהונג קונג - דבר יוצא דופן.

הסתבר, ששן יונג-פו הוא רקדן ומורה לבאלט מסין, שזכה במילגת השתלמות במחול מודרני באקדמיה לאמנויות הבמה בהונג קונג. הוא הגיע להונג קונג מבייג'ינג והראיון עמו התבצע בהונג קונג ב-1992.

- הניה רוטנברג: היכן למדת ריקוד?

• שן יונג-פו: בגיל 14 התחלתי ללמוד ריקוד. בביה"ס למדנו באלט קלאסי, ריקוד סיני, אבל לא מחול מודרני. באותם זמנים לא היה קיים מחול מודרני בסין. לא נשארתי שם זמן רב כי הייתי בין המאושרים שנבחרו על ידי משלחת ארצית שמדי שנה מחפשת כשרונות בפרובינציות.

בשנת 1974 נבחרתי לבוא ללמוד בבית הספר למחול בבייג'ינג, ושם למדתי שש שנים באלט. עם סיום לימודי, הממשלה שלחה אותי להקת האופרה של בייג'ינג, בה רקדתי ארבע שנים. לא הייתי כל כך מעוניין לעבור ללהקה זאת מכיוון שהבאלט רק משולב בתוך האופרות. אלה אופרות מערביות המושרות בשפה הסינית. באופרות הסיניות אין באלט. אולם כאמור, לא היתה לי ברירה. כיום אני מורה לבאלט בבית הספר למחול בבייג'ינג ולאחר שאחזור מהונג קונג אמשיך ללמד שם באלט.

- מדוע שלחו אותך להונג קונג?

• במסגרת חלופי סטודנטים בין סין להונג קונג, אפשרה האקדמיה למחול בהונג קונג לשני רקדנים גברים מסין לבוא וללמוד כאן מחול מודרני. לקבל את ההזדמנות הגיע להונג קונג, זה לא דבר של מה בכך. בסין

בלהקת גראהם. יתכן שבשלב מאוחר יותר, ידע זה שאביא אתי יוכל לעזור בהקמת מגמה למחול מודרני בביה"ס בבייג'ינג.

- האם תנסה להקים להקה מודרנית?

• לא עכשיו, עדיין קשה להקים להקת מחול ביוזמה פרטית. כל הלהקות המחול הן ממשלתיות. רק אם הממשלה תחליט להקים מגמה למחול מודרני בבית הספר, אולי אפשר יהיה להקים להקה מאוחר יותר. כיום גם מגיעים אלינו מורים מחו"ל. הם מוזמנים על ידי הממשלה. להקת המחול המודרנית היחידה שפועלת

רקדו רק לפי צווי הממשלה. ריקודים אלה היו צריכים לקבל את אישור הפקידים, אחרת אי אפשר היה לבצע אותם.

- מה קרה עם ריקודי הפולקלור בסין בזמן השלטון הקומוניסטי?

• קיים מספר רב של ריקודי פולקלור, שמקורם במיעוטים הרבים ברחבי סין. הממשלה מעודדת מורים למחול ושולחת אותם לפרובינציות שם הם לומדים את הריקודים המיוחדים לאיזור ומביאים אותם חזרה לאקדמיות. אם לפני כן ריקוד הפולקלור נרקד על ידי כל אנשי הכפר, ולא

"אגם הברבורים" - הבאלט הלאומי של סין
"SWAN LAKE" - THE CENTRAL BALLET OF CHINA

כאמנות במה, הרי משהובא הריקוד
לאקדמיה, הוא שונה, על מנת שיוכל
להתאים לצרכי הבמה.

♦ האם מלמדים גם כוריאוגרפיה?

♦ כן, כיום מלמדים בסין איך ליצור ריקודים.
יש אנשים, שכבר סיימו את לימודיהם
בנושא זה. המורים הם בחלקם סינים,
רוסים ואמריקאים.

♦ האם יש קהל גדול למופעי המחול?

♦ לרוב האנשים בסין אין הרבה כסף ופנאי.
גם מבחינה מנטאלית, האדם הממוצע עסוק
בדאגות פרנסת משפחתו. אלה שבאים
לצפות בהופעות, הם אלה, שמצבם הכלכלי
סביר.

♦ האם מלמדים ריקוד בסין
במערכת החינוך הרגילה?

♦ לא. בבית הספר הסיני ניתן ללמוד
רק ספורט.

♦ האם קיים סגנון באלט סיני מקורי?

♦ הרוסים יצרו את הכללים כיצד לאמן
רקדנים. הם קבעו מה האורך האידיאלי
של רגל או זרוע, לרקדן בעל
"פרופורציות אידיאליות". לא
האסתטיקה הסינית קבעה זאת.
בבאלטים שנוצרו בשנים ההן, הושאלו
רעיונות מהפולקלור הסיני, נלקחו
תנועות מאמנות הלחימה הסינית - קונג
פו - ומהאופרה הסינית, וכך נוצר סגנון
"באלט סיני קלאסי".

♦ מה קורה היום בתחום הבאלט בסין?

♦ הבאלט בסין מתפתח בשנים האחרונות
במהירות רבה. כיום נעשים דברים, שלא
היו יכולים להיעשות בזמן מהפכת
התרבות. מעלים מחדש את הבאלטים
הקלאסיים כמו: "אגם הברבורים", "דון
קישוט", שהועלו לפני מהפכת התרבות
והוחרמו בזמן המהפכה.

לאחר מהפכת התרבות נוצרה בסין מדיניות
"הדלת הפתוחה", ולהקות מחול זרות, וביניהן
להקות מחול מודרני, הגיעו אליה. ידע רב
מגיע עכשיו לסין עם להקות המחול והמורים
הרבים שמגיעים מארצות כמו אנגליה
ואמריקה. אנו לומדים הרבה מצפיה בוידאו,
וגם משחזרים עבודות מתוך צפיה.

בסין קיימות שלוש להקות באלט חשובות
בבייג'ינג, שנחאי וסאן-יואה. לכל שלוש להקות
הבאלט כוריאוגרפים משלהן.

המלחינים כותבים מוסיקה סינית ומשתמשים
בה לבאלטים החדשים. כיום המורים,
הרקדנים והכוריאוגרפים מודעים למה שהם
רוצים לומר, ואין הם נאלצים לעשות רק
דברים המוכתבים להם.

היכולת שלהם לבטא מה שהם חושבים,
גורמת להם סיפוק רב. הם מאמנים את
הרקדנים כפי שהם חושבים לנכון, עם
התיחסות לגוף של הרקדן הסיני, השונה
מרקדן רוסי או אנגלי.

"קורבן השנה החדשה" - הבאלט
הלאומי של סין
"THE NEW YEAR SACRIFICE" - THE
CENTRAL BALLET OF CHINA